

«ایده»، موجب برتری هنرمند بر هوش مصنوعی می شود

رضا میرزاده

به زبان ساده، هوش مصنوعی مجموعه‌ای از سیستم‌های کامپیوتری است که می‌توانند بسیاری از کارها مانند استدلال کردن، تصمیم‌گیری، حل مسئله و غیره را تا حد زیادی شبیه انسان و گاهی حتی بهتر و دقیق‌تر از انسان انجام دهند. هوش مصنوعی نقش محوری در تحول و انقلاب صنعتی عصر حاضر دارد و ضروری است درباره فرصت‌ها و تهدیدهای آن بیشتر بدانیم. اما این هوش مصنوعی، کم‌کم راه پای خود را در عرصه‌های مختلف زندگی انسانی باز کرده و اتفاقاً عرصه‌های فرهنگی و هنری هم از این قاعده مستثنا نبوده است. بنابراین، ضروری است که با شناخت بیشتری از این مقوله، راه را برای استفاده بهینه از آن هموار کنیم. در گفت‌وگو با محمدحسین خدارحمی، کارشناس حوزه هوش مصنوعی، پرسش‌هایی در حوزه هوش مصنوعی و کاربرد آن در هنر مطرح کردیم که در ادامه می‌خوانید.

● چه اتفاقی افتاد که خود شما به عرصه هوش مصنوعی گرایش پیدا کردید؟ تحصیلات کارشناسی من در رشته مهندسی کامپیوتر و در مقطع کارشناسی ارشد نیز در گرایش هوش مصنوعی است که زیر مجموعه مهندسی کامپیوتر بوده است. در گذشته در دوره‌های آموزشی مجید شاه حسینی شرکت کرده‌ام و به همین دلیل، در حوزه مبانی و تحلیل از سینما جدان‌بوم، ضمن اینکه این دوره‌ها در حوزه هنری برگزار می‌شد و همین فضای عمومی حوزه هنری هم باعث می‌شد چندان از تولید سینمایی و داستانی جدا نباشم. بنابراین، تلاش کردم در یک فعالیت بین‌رشته‌ای، بین سینمای مستند و داستانی و هوش مصنوعی ارتباط برقرار کنم و این اتفاقی بود که باعث شد در این موضوع ورود پیدا کنم. ضمن اینکه تأکید رهبر انقلاب اسلامی مبنی بر لزوم توجه به حوزه هوش مصنوعی نیز در این زمینه مؤثر بوده است. هرچند وقتی تحصیلات خود را در رشته هوش مصنوعی آغاز کردم، چندان به فکر آن نبودم که از این مقوله در حوزه رسانه استفاده کنم. اما کم‌کم و با ارتباط بیشتر با دوستانی که در حوزه مدیریت رسانه تحصیل و فعالیت می‌کردند، تلاش کردم تا بتوانم در موضوع ارتباط بین تولیدات رسانه‌ای و هوش مصنوعی ورود کنم.

● هوش مصنوعی می‌تواند بازار محصولات هنری را در انحصار خود بگیرد؟ اینکه موضوع هوش مصنوعی در بازار رسانه و تصویر تأثیر می‌گذارد، امری قطعی است و الان هم این اتفاق در حوزه‌های مختلف از جمله تبلیغات و کارهای هنری موجود به چشم می‌خورد. هرچند در بحث ویدیو هنوز جا دارد که این فعالیت بیشتر شود. اما واقعیت مسلم این است که همان‌طور که با وجود عکاسی، نقاشی از بین نرفته و اصالت نقاشی همچنان حفظ شده است، با وجود ورود هوش مصنوعی، اصالت کارهای عکاسی و فیلم‌هایی که در گذشته و با ابزار متداول روز تولید شده، حفظ شده و وجود دارد. البته نباید از یاد ببریم همان‌طور که عکاسی بر نقاشی تأثیر گذاشت و آن را به یک کالای لوکس تبدیل کرد، هوش مصنوعی هم تأثیر خود را بر دیگر ابزارها می‌گذارد. اما این‌گونه نیست که ابزارهای قبلی را به‌طور کلی حذف کند. بسیاری از استادان هنری، به این نتیجه رسیده‌اند که باید از این ابزار هم در کنار کارهای خود استفاده کنند. این هنرمندان نیستند که عوض می‌شوند. فقط ابزار آن‌هاست که به اقتضای روز تغییر می‌کند. البته این موضوع را نیز نباید از یاد ببریم که چون محصول و خروجی هوش مصنوعی از جنس ماشین و ابزار است، روح ندارد. همان‌طور که نقاشی هیچ‌گاه نمرده و جایگاه خود را حفظ کرده و استادان بنام توانسته‌اند اصالت آن را حفظ کنند و شاهکارهای روز نقاشی هم هنوز مسیر خود را ادامه می‌دهد، قطعاً درباره هوش مصنوعی هم باهمه وسعت بازاری که دارد همین‌طور است. در این فرایند به روز شدن، هوش مصنوعی و ابزار دیجیتال هیچ‌گاه نمی‌تواند جای تصویر زنده در دوربین آنالوگ را بگیرد.

● نکته قوت توانمندی انسانی و به ویژه هنرمند بر هوش مصنوعی چیست؟ چیزی که در عصر هوش مصنوعی موجب برتری هنرمندان می‌شود، ایده است و آن روحی که هنرمند به ابزار می‌دهد. هنوز هم خلاقیت هوش مصنوعی چندین گام از انسان عقب‌تر است. با توجه به نوع یادگیری هوش مصنوعی، هنوز زمان زیادی فاصله داریم تا هوش مصنوعی را به عنوان یک ابزار خلاق و ایده‌پرداز استفاده کنیم. شاید تصویر دوربین آنالوگ الان به یک کالای لوکس تبدیل شده است و نمی‌توان آن را در هر جایی دید، اما هنوز نمرده و احترامی که باید به آن هنر و ابزار گذاشت، به جای خود باقی است. هوش مصنوعی بیشتر ابزاری برای افرادی است که محتوایی برای ارائه دارند و با استفاده از این ابزار، محتوا را به شکل ساده‌تری ارائه می‌کنند. قطعاً اکنون نمی‌توان به خروجی‌های هوش مصنوعی عنوان «شاهکار، افلاق کرد». اما نباید این را نیز نادیده گرفت که محصول هوش مصنوعی، خروجی‌های چاپک رسانه‌ای است که کار را برای استفاده از ابزارهای هنری قدیمی‌تر، ساده کرده است.

● آیا این خطر احساس نمی‌شود که هوش مصنوعی، هنر را به سمت عرفی شدن سوق می‌دهد؟

خطر «عرفی شدن» از جمله مواردی است که می‌تواند با ورود هوش مصنوعی اتفاق بیفتد. اما این موضوع به فرهنگ‌سازی نیاز دارد. شاید در مواردی استادان هنرهای سنتی در برابر ورود ابزار جدید، قافیه را هم باختند. اما رسانه هم نباید اجازه دهد که این اتفاق بیفتد و در حوزه فرهنگ‌سازی به گونه‌ای عمل کند که این احساس و تلقی ایجاد نشود. هوش مصنوعی موجب سرعت و ساده شدن و حتی ارزان شدن رسیدن به برخی از محصولات می‌شود، اما بنا نیست منزلت کار استادانه را خدشه دار کند. کاربرد و استفاده‌کننده از هوش مصنوعی، در نهایت یک تکنیسین است. تکنیسین هوش مصنوعی هیچ وقت «علی حاتمی» نمی‌شود. به عنوان مثال، ابراهیم حاتمی‌کیا در ساخت فیلم «موسی» بیان استادانه خود را با ابزار جدید ارائه کرده است. اگر ذهن استادان هنرمند ما درگیر این نشود که هوش مصنوعی را رقیب خود بدانند، اتفاقی در زمینه حفظ و منزلت هنر و هنرمند نمی‌افتد. البته باید فرهنگ‌سازی در سطوح مختلف عمومی و نخبگانی اتفاق بیفتد.

در نشست نقد و بررسی فیلم کوتاه «سایدا» مطرح شد

نمایش رابطه عاطفی میان دونسل

عکس: محمدحسین خدارحمی/تهران

فیلم درگیر بوده است که این امر در پلان‌های مختلف دیده می‌شود. ما معنای پلان‌ها را به صورت لحظه به لحظه متوجه می‌شویم، اما این پلان‌ها آن‌گونه که باید، در نظم روایی فیلم در کنار هم قرار نگرفته است و شاید برای ارائه این فیلم در جشنواره‌ها، به تدوین دوباره پلان‌ها نیاز باشد.

● **تلاش کردم حسن فیلم را منتقل کنم**

الهام رحیم‌زاده، نویسنده و کارگردان فیلم نیز افزود، قصه این فیلم، سال‌ها پیش از یک متن یک خطی شروع شد و آنچه در این فیلم ارائه شده، محصول بازنویسی‌های متعدد متن آن بوده است. حدود ۶۵ درصد توقعی که داشتم، از خروجی کار برایم به دست آمده است. امیدوارم در فیلم‌های بعدی کار خود را با کیفیت بالاتری ارائه کنم. وی افزود، در نگارش فیلم نامه وسواس داشتم. ضمن اینکه هنگام نگارش فیلم نامه، نکات کارگردانی

● چه کنیم که هنرمند با هوش مصنوعی رفاقت کند؟

ما در برخورد با هر پدیده که هوش مصنوعی هم یکی از آن پدیده‌ها و شاید بزرگ‌ترین آن‌هاست، می‌توانیم به دو صورت برخورد کنیم. یک راه این است که شدیداً از آن بترسیم یا در طرف مقابل، به شدت شیفته آن شویم و در حقیقت، افراط و تفریط داشته باشیم که در آن صورت، فرهنگ استفاده از آن پدیده خراب می‌شود.

اما نباید از یاد ببریم که هوش مصنوعی، ابزاری مثل آچار فرانسه است که البته تاکنون نظیر آن هم وجود نداشته و کار خودش را هم انجام می‌دهد و در نهایت مهم است. آن قدر مهم که رهبر انقلاب اسلامی هم تأکید می‌کنند اگر در این مقوله عقب بمانیم، مانند این است که در انقلاب صنعتی عقب مانده ایم. به عبارت دیگر، هوش مصنوعی همان قدر که مهم است، همان قدر هم «ابزار» است. باید ندگاهی که به آن داشته باشیم، از جنس نگاه ابزاری باشد. اگر بیش از یک ابزار از هوش مصنوعی توقع داشته باشیم، در عمل خود را به آن باخته‌ایم. مگر آنکه شرایطی ایجاد شود که بتوان به یک ابزار، به عنوان محتوایی هم اعتماد کرد که به نظر می‌رسد هنوز دور است که به این مرحله برسیم.

● به نظر شما چگونه می‌توان هوش مصنوعی را بومی‌سازی کرد؟

شهید آوینی می‌گفت سینما ابزاری است که مولود فرهنگ غرب است، ولی می‌شود به آن افسار زد و از آن استفاده کرد. ابزار هوش مصنوعی هم این خطر را دارد که غربی‌است و از فرهنگ غرب آمده است و اگر بخواهد به من تصویر ایرانی بدهد، تصویری است که در دنیای غرب از آن ترسیم کرده است. اما راهکارهایی می‌توان پیدا کرد که در ارائه دنیای مبتنی بر آموزش‌های بومی خود به هوش مصنوعی استفاده کنیم و دچار چالش نشویم. هر چند ما هنوز به لحاظ سخت‌افزاری نسبت به امکانات روز سخت‌افزاری عقب هستیم و نتوانسته‌ایم این ابزار را به صورت گسترده در اختیار بگیریم. اما کم‌کم این استعمار سخت‌افزاری هم در حال شکسته شدن است و تحقق خروجی‌هایی مبتنی بر ابزار هوش مصنوعی و مبتنی بر آموزه‌های داخلی هم چندان دور از انتظار نیست. ضمن اینکه همیشه روش‌هایی برای غلبه خط‌فرم‌های تکنیکی آن هم وجود دارد.

مخاطب ایجاد شود و باقی بماند.

● **عمق میدان باید در پس‌زمینه کار مشخص باشد**

علی عظیم‌زاده تهرانی، تهیه‌کننده و مدیر فیلم‌برداری فیلم نیز گفت: با شناخت نسبی گذشته از عوامل فیلم، در این پروژه حضور پیدا کردم. تصویربرداری این فیلم هم حدود شش روز طول کشید، وی در پاسخ به پرسش‌هایی درباره عمق میدان در تصاویر ارائه شد، گفت: اعتقاد دارم برای چنین فیلم‌هایی، عمق میدان باید در پس‌زمینه کار مشخص و تأثیر بیشتری داشته باشد. عظیم‌زاده همچنین درباره کیفیت نورپردازی نیز گفت، در نورپردازی هم تلاش کردیم بیشتر به حس و حال سوزه‌ها و شخصیت‌ها نزدیک شویم. وی افزود، در دکوپاژ فیلم دخالتی نداشتم. اما در موارد مرتبط با کار خودم با کارگردان مشورت می‌کردم و در نهایت، نظر با کارگردان بود.

● **بر زیبایی باید به فیلم نگاه کنیم**

در این نشست، خسرو ناییی فرد، هنرمند و بازیگر پیشکسوت که در این پروژه به عنوان بازیگر حضور داشت، سخنان کوتاه خود را با این شعر آغاز کرد: زندگی زیباست ای زیبا پسند، زیور اندیشان به زیبایی رسند. وی افزود: بیاییم به زیبایی به فیلم نگاه کنیم و زیبا بیندیشیم. فاتزه علی‌آبادی، بازیگر اصلی فیلم نیز گفت: تلاش کردم در فیلم با سوزه و همدارپنداری کنم، بازی دراین نقش هم کار سختی بود. وی افزود، با وجود این، نقش خود را دوست داشتم و خوش‌حال بودم که در کنار خسروناییی فرد بازی می‌کنم.

رونمایی از مستند شهید آیت... «رئیی» در مشهد

هم‌زمان با اولین سالگرد شهادت آیت‌... سید ابراهیم رئیسی، نخستین مستند جامع از زندگی، شخصیت و خدمات شهید جمهور با حضور رئیس بنیاد شهید و امور ایثارگران در

مشهد رونمایی می‌شود. به گزارش خبرگزاری دفاع مقدس، حجت الاسلام والمسلمین سید محمد سلطانی، رئیس شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی خراسان رضوی، با اعلام این خبر گفت: این مستند که به همت صدا و سیما ی جمهوری اسلامی ایران و با مشارکت نهاد‌های فرهنگی، تولید شده است اولین اثر تصویری جامع درباره شخصیت و سیره شهید رئیسی است. وی افزود: این مستند با انجام بیش از ۳۵ مصاحبه با شخصیت‌های ملی‌واستانی، از جمله اعضای دولت، نمایندگان مجلس، خانواده شهدا و چهره‌های علمی و فرهنگی، تولید شده است.

رئیس شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی خراسان رضوی تصریح کرد: مراسم رونمایی رسمی این مستند سه شنبه ۳۰ اردیبهشت، هم‌زمان با سالگرد شهادت آیت‌... رئیس شورای و همراهانشان، بعد از نماز مغرب و عشاء در تالار نور مشهد برگزار خواهد شد. در این مراسم، جمعی از مسئولان کشوری از جمله معاون رئیس جمهور و رئیس بنیاد شهید و امور ایثارگران، استاندار خراسان رضوی و دیگر چهره‌های برجسته استان حضور خواهند داشت. این مقام مسئول بیان کرد: همچنین مقرر شده است این مستند از طریق شبکه‌های ملی صدا و سیما و فضای مجازی در چند بخش، پخش شود تا اقشار مختلف مردم به‌ویژه جوانان با شخصیت و خدمات شهید رئیسی بیش از پیش آشنا شوند.

تعطیلی ۳ روزه تئاتر های طنز و موزیکال در مشهد

رومینا مالوف ابا تصمیم شورای نظارت بر هنر های نمایشی کشور، اجرای تئاتر های موزیکال و طنز و برنامه های موسیقی در مشهد در ایام سالگرد حادثه سقوط بالگرد شهدای

خدمت به مدت سه روز متوقف می‌شود. به گزارش شهرآرانیوز، مجتبی خان قیطاطی، معاون هنری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی، بیان کرد: با تصمیم شورای نظارت بر هنرهای نمایشی کشور، اجراهای طنز و موزیکال در مشهد طی روزهای دوشنبه، سه‌شنبه و چهارشنبه (۲۹ تا ۳۱ اردیبهشت ۱۴۰۴) لغو شد. وی افزود: این تصمیم در چهارچوب روال متداول در مناسبت‌های مذهبی و ملی اتخاذ شده و اجرای سایر نمایش‌ها بلامانع است. معاون هنری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی گفت: تصمیم‌گیری در این موارد به‌صورت فردی نیست و از سوی شورای هم‌فکری و با هماهنگی نهاد‌های ذی‌ربط انجام می‌شود. خان قیطاطی همچنین تأکید کرد: سالگرد شهادت آیت‌... رئیسی یک مناسبت جدید در تقویم است، اما پس از بررسی در سطح شورای مربوط، ابلاغیه لغو برخی اجرا‌ها به گروه‌ها اعلام شد. وی درباره وضعیت سینما‌ها نیز گفت: موضوع در حال بررسی است و به زودی تصمیم نهایی درباره فیلم‌های کمدی و موزیکال، ابلاغ خواهد شد.

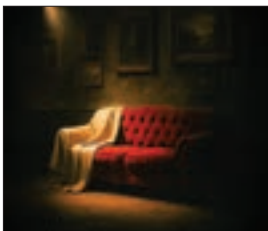
اجرای «کولی درون» در فرهنگ سرای فردوسی

برنامه پژوهشی موسیقی «کولی درون» توسط گروه هنری «موسیژه» پنجشنبه یکم خردادماه، ساعت ۱۹ در فرهنگ سرای فردوسی برگزار می‌شود. در این برنامه چند قطعه آهنگ از اشعار ایمان کرخی

و سعید رضادوست و آهنگ سازی مجید رضادوست و خوانندگی دانیال خسرونژاد اجرا خواهد شد.

«گالری نقاشی» روی صحنه تئاتر مستقل

نمایش «گالری نقاشی» به نویسندگی و کارگردانی مهدیار اسماعیلی از امروز دوشنبه ۲۹ اردیبهشت، ساعت ۱۸ در پردیس تئاتر مستقل روی صحنه می‌رود. سپهر شیرازیان و امیر زارع، بازیگران این نمایش روان‌شناختی و عاشقانه هستند.

«صبح اعدام» از این هفته اکران می‌شود

فیلم سینمایی «صبح اعدام» ساخته بهروز افخمی که در جشنواره چهل و دوم فیلم فجر اکران شد، قرار است از روز چهارشنبه ۳۱ اردیبهشت در سینماهای کشور اکران سراسری شود. رونمایی

این فیلم پنجشنبه اول خرداد در روستای ارتش آباد استان قزوین (روستای زادگاه طبیب حاج رضایی) با حضور مردم روستا و شهرهای اطراف برگزار می‌شود. «صبح اعدام» روایتی از لحظات آخر زندگی شهیدان طبیب حاج رضایی و حاج اسماعیل رضایی در دادگاه ۱۵ خرداد است.